

státní opera praha

**Ředitel: Mgr. JAROSLAV VOCELKA
Šéf opery: MgA. RUDOLF KREČMER**

TISKOVÁ ZPRÁVA

Vydaná ke dni 13. 5. 2010

RICHARD WAGNER
**TRISTAN
A ISOLDA**

Premiéra 20. května 2010 v 18.00 hodin ve Státní opeře Praha

RICHARD WAGNER (1813 – 1883)

TRISTAN A ISOLDA

Hudební drama o 3 dějstvích

Libreto: **RICHARD WAGNER**

NASTUDOVÁNO V NĚMČINĚ, ČESKÉ A ANGLICKÉ TITULKY.

Premiéra:

10. 6. 1865, Königliches Hof- und Nationaltheater (Královské dvorní a národní divadlo), Mnichov

Premiéra v českých zemích:

30. 4. 1886, Königliches deutsches Landestheater (Královské zemské německé divadlo, dnes Stavovské divadlo), Praha

První nové nastudování v budově Státní opery Praha:

1. 9. 1896, Neues deutsches Theater (Nové německé divadlo)

<u>Hudební nastudování:</u>	JAN LATHAM-KOENIG
<u>Dirigenti:</u>	JAN LATHAM-KOENIG, RICHARD HEIN
<u>Režie:</u>	MARCELO LOMBARDEO
<u>Scéna:</u>	DIEGO SILIANO
<u>Kostýmy:</u>	LUCIANA GUTMAN
<u>Sbormistr:</u>	TVRTKO KARLOVIČ

OBSAZENÍ:

<u>Tristan</u>	LEONID ZAKHOZHAEV
<u>Isolde</u>	MARION AMMANN / ELIZABETH CONNELL / CATHERINE HUNOLD
<u>Král Marke</u>	RICHARD WIEGOLD
<u>Kurwenal</u>	RICHARD HAAN / TOMASZ KONIECZNY
<u>Melot</u>	VRATISLAV KŘÍŽ / SVATOPLUK SEM
<u>Brangäne</u>	AMBER WAGNER
<u>Pastýř</u>	VÁCLAV SIBERA
<u>Kormidelník</u>	MILOŠ HORÁK
<u>Mladý námořník</u>	VÁCLAV SIBERA

ORCHESTR A SBOR STÁTNÍ OPERY PRAHA

Premiéra: 20. 5. 2010 v 18:00 hodin

Reprízy: 23., 27. 5., 1., 17. 6. 2010 v 18:00 hodin

ZÁŠTITU NAD TOUTO INSCENACÍ PŘEVZALA SPOLEČNOST RICHARDA WAGNERA PRAHA.

TRISTAN A ISOLDA NA ČESKÝCH JEVIŠTÍCH

Wagnerova opera *Tristan und Isolde* byla v budově Státní opery Praha uváděna pouze v éře Nového německého divadla, a to po celou dobu jeho existence (1888–1938). Wagner patřil ke kmenovým autorům od samého počátku NND, což souviselo s prvním ředitelem, Angelem Neumannem, osobním přítelem Richarda Wagnera. Ještě před svým příchodem do Prahy v roce 1885 (nejprve jako ředitel Stavovského divadla) získal od agentury Botz v Mohuči, zastupující Wagnerovy dědice, právo na výlučné provozování Wagnerových oper (výjimkou byl *Lohengrin*, kterého už 12. 1. 1885 uvedlo pražské Národní divadlo). Pro své zájezdové divadlo „Richard Wagner Theater“ nechal vyrobit kopie dekorací z Bayreuthu a používal je pak i v Praze. Do Prahy si přivedl Gustava Mahlera a také tenoristu Adolfa Wallnöfera. Mahler setrval v Praze pouze rok (ovšem stihl ve Stavovském divadle uvést mj. v českých premiérách *Zlato Rýna a Valkýru*). Nicméně to byl především vídeňský rodák Wallnöfer, Neumannův první tenorista ve Stavovském divadle a od roku 1888 v NND, jehož mimořádné vokální dispozice umožnily Neumannovi plně rozvinout wagnerovský repertoár. Historii uvádění *Tristana a Isoldy* v NND bychom mohli totiž nazvat „hledáním Tristana“: jakmile ze souboru odešel spolehlivý představitel této role, muselo divadlo pátrat po jeho náhradě, nebo si vypomáhat hosty. Že se to vždy nepovedlo, je nabíledni. Taková situace nastala poprvé v roce 1895, kdy Wallnöfer angažmá ukončil.

Vraťme se ale k prvnímu uvedení *Tristana a Isoldy* v českých zemích: došlo k němu 30. 4. 1886 v Praze ve Stavovském divadle za řízení Ludwiga Slanského. Řadu inscenací Stavovského divadla převzal Neumann do Nového německého divadla, což byl případ i *Tristana*: v NND byl uveden rok po jeho otevření, 7. 2. 1889 pod taktovkou Karla Mucka. 1. 9. 1896 byla opera nově nastudována Franzem Schalkem s Tristanem Wilhelma Elsnera, nové opory souboru. Elsner však v roce 1903 nečekaně zemřel v pouhých 34 letech a Neumann musel hledat nového Tristana. Stal se jím 24. 5. 1906 dánský tenorista Erik Schmedes, častý a populární host NND. Premiéra další inscenace 31. 3. 1907 v nastudování Paula Ottenheimera se podle kritik stala velkou uměleckou událostí. V roli Isoldy se poprvé představila Betty Schubert, která v NND excelovala mj. jako Isolda, Venuše, Elsa, Ortruda, Brünnhilda a Senta.

Od září 1911 se stal prvním dirigentem Alexander Zemlinsky a hned ve své první sezoně nově nastudoval několik Wagnerových oper včetně *Tristana* (premiéra 9. 3. 1912). Suverénním domácím Tristanem byl v této době Hans Winkelmann; roli zpíval poprvé 23. 2. 1913 a poté až do svého odchodu v roce 1916, pokud nebyli angažováni hosté, jako například Karel Burian 13. 2. 1915. Georg Széll, který se ujal šéfovského místa v září 1929, dosáhl jako dirigent i ředitel umělecké úrovně, která předznamenala jeho pozdější kariéru v Metropolitní opeře. Během osmi sezon řídil v NND deset Wagnerových oper, *Tristan* přišel na řadu 14. 10. 1930 s vynikajícím tenoristou Paulem Helmlem, členem NND v letech 1927–1932. Po jeho odchodu zůstalo NND opět bez Tristana. Pro poslední nastudování *Tristana* v NND 21. 6. 1934 měl dirigent Fritz Zweig pro tuto roli hosta, Alberta Seiberta z Drážďan. V září 1938 se historie NND uzavřela; za války, kdy zde působila Německá opera (1939–1945), hostovaly s *Tristanem* soubory z Drážďan (3. 4. 1941) a Duisburgu (5. 2. 1944).

Národní divadlo v Praze uvedlo *Tristana* v nastudování Karla Kovařovice a v režii Roberta Poláka 10. 2. 1913, podruhé pod taktovkou Otakara Ostrčila a v režii Ferdinanda Pujmana 18. 12. 1924 a poté – po téměř 80 letech – 19. 5. 2000 v nastudování Jiřího Kouta a režii Jana Antonína Pitinského (13 představení do derniéry 26. 5. 2002). Z mimopražských divadel uváděly *Tristana* do 2. světové války výlučně německé soubory (Brno, Opava, Ústí nad Labem). Po válce se distance od Wagnerových oper začala měnit až koncem 50. let, pro *Tristana* nicméně červené stop platilo i dále: kromě zmíněné inscenace v Národním divadle došlo už jen k nastudování v Ústí nad Labem 30. 6. 1972. Ve Smetanově divadle (dnes Státní opera Praha) hostovala s *Tristanem* 26. 5. 1976 v rámci Mezinárodního hudebního festivalu Pražské jaro Státní opera Drážďany; dirigoval Marek Janowski, režisérem byl Harry Kupfer. Poválečnou prezentaci *Tristana* pak doplnilo ještě koncertní provedení v České filharmonii (9. a 11. 3. 1972); hlavní role zpívali švédská sopranistka Berit Lidholm (Isolda), dánský tenorista Ticho Parly (Tristan) a německá altistka Annelies Burmeister (Brangäna). Do budovy SOP se *Tristan a Isolda* vrací po 76 letech.

SLOVO INSCENÁTORŮ

JAN LATHAM-KOENIG (1. dirigent a hudební nastudování)

Hudba Richarda Wagnera, a zejména opera Tristan a Isolda, budou mít současnému divákovi vždy co říci. Žádná jiná opera, zkomponovaná v 19. století neměla na vývoj západní hudební a divadelní kultury 20. století tak zásadní vliv. Mahler, Strauss, Schönberg a Puccini by dnes byli nemyslitelní bez revoluce v hudebním myšlení, kterou odstartoval právě Tristan. A proč tomu tak bylo? Protože otevírá naprosto nový svět neustále se proměňujících a neukotvených harmonií a kadencí, znamená počínající odklon od čisté tonality, ale především pro onu nijak nepotlačovanou smyslnost hudby. Dnes už víme, že Wagner pod vlivem vášnivých citů k Mathildě Wesendonckové, ale zejména pod vlivem Schopenhauerových úvah o lásce (především myšlenky, že člověk dosáhne vytouženého vnitřního míru jedině tehdy, když se vzdá všech tužeb) složil dílo, jež je na filozofické rovině srovnatelné se Schopenhauerovým stěžejním spisem Svět jako vůle a představa. Snad jen s tím rozdílem, že díky hudbě a dramatu může mnohem více lidí dosáhnout onoho pocitu emocionálního obohacení. Neznám žádný jiný milostný duet, který by takovým způsobem vyjadřoval nespoutanou vášň milenců, kteří musejí svůj vztah tajit, ale zároveň je to vášň, která může skončit jedině smrtí. Harmonické bohatství a široké spektrum orchestrálních barev vytvářejí v Tristanovi a Isoldě extrémní napětí, díky němuž odcházejí diváci z představení v němém úžasu.

MARCELO LOMBARDERO (režie)

Tristan a Isolda představuje lyrické dílo v tom nejhlubším smyslu. Jeho dramatická struktura je o to složitější, že děj se odehrává v hudbě, ne slovy. Hudba zde ve skutečnosti představuje zdroj a řídicí linii divadelnosti, jevištní koncepce musí tudíž podporovat hudebně-dramatický rozvoj díla. Určitá divadelní nehybnost, jež je výsledkem samotné lyricko-dramatické struktury, by neměla být promarněna, naopak je třeba umocnit čas potřebný k její lepší asimilaci. Cílem našeho pojetí je dodat dílu vizuální dynamiku a přispět tak k pochopení příběhu. K tomu využíváme určitá virtuální zařízení, pomáhající měnit scénu, která je jinak téměř stále fixní. Nepovažovali jsme za nutné přenést dílo do nějakého konkrétního období, využíváme syntézu mezi středověkem, Wagnerovou dobou a současností.

DIEGO SILIANO (scéna)

Protože z dramatického hlediska je toto dílo místy velmi statické, bylo naším prvotním záměrem dát Tristanovi a Isoldě dynamický vizuální základ, který by porušil tradiční tři podoby jeviště pro tři dějství. Abychom toho dosáhli, vycházíme z koncepce divadlo-film a rozdílná jeviště vytváříme prostřednictvím videoprojekce. Využívání této technologie není samo o sobě novátorské, avšak pro Tristana a Isoldu byla vytvořena specifická virtuální scénografie, umožňující měnit jeviště tak, aby scéna působila někdy realisticky, jindy snově. V inscenačně zvolené nadčasovosti vycházíme z estetických proudů a různých žánrových prostředků jako je dobrodružný film, komiks, 3D animace nebo kresba. Tyto nástroje nám slouží k vytvoření vlastní estetiky díla.

LUCIANA GUTMAN (kostýmy)

Příběh lásky, touhy, pomsty, vykoupení a lidství Tristana a Isoldy lze najít v jakémkoliv období. „Liebestrank“ (nápoj lásky), překonávající morální zábrany, existuje přeci v různých formách i dnes... Pojetí kostýmů dotváří základní vizuální koncepci, se kterou tvoří jednotný styl - ani historický, ani moderní. Jde o hledání syntézy mezi obdobím romantismu poloviny 19. století a současností, s určitým odkazem na kreslený příběh (komiks). V základním ladění vycházím z palety barev, která se nachází na jevišti, s výrazným akcentem na barevné tóny nehybného, těžkého, šedého moře.

MEDAILONY INSCENÁTORŮ A ZAHRANIČNÍCH PĚVCŮ

JAN LATHAM-KOENIG (hudební nastudování a 1. dirigent)

Jan Latham-Koenig, bytostný Evropan s francouzskými, dánskými a polskými kořeny, vystudoval londýnskou Royal College of Music a vzápětí získal prestižní Gulbenkianovo stipendium. Jeho dirigentský debut v roce 1988 (*Macbeth* ve Vídeňské státní opeře) mu přinesl mimořádný úspěch a zajistil mu nejvyšší mezinárodní renomé. V roce 1991 byl ve Vídni jmenován stálým hostujícím dirigentem a řídil zde víc než sto představení. Od té doby stojí v popředí řady operních i symfonických událostí světového významu, dirigoval mj. inscenace *Aidy* (s Grace Bumbry, Frankem Bonisollim a Pierem Cappuccillim), *Macbetha*, *Bohémy*, *Petera Grimese*, *Tristana a Isoldy*, *Pelléase a Mélisandy*, *Carmen*, *Turandot* či *Elektry*, baletu Johna Cranka na Brittenovu hudbu *Princ pagod* ad. Významné je rovněž jeho nastudování Henzeho *Venuše a Adonise* v janovském Teatro Carlo Felice, *Tosky* v Opéra National de Paris – Bastille, *Její pastorkyně* a *Hamleta* v Královské dánské opeře, *Krále Rogera* v Teatro Massimo di Palermo či chilské premiéry oper *Peter Grimes* a *Lombard'ané* v Santiagu de Chile. Ve štrasburské Opéra national du Rhin uvedl Poulenkovy *Dialogy karmelitek*, za které získal v roce 1999 cenu Clauda Rostanda za nejlepší regionální inscenaci a v roce 2001 cenu Diapason d'or za nejlepší operní videonahrávku.

Jan Latham-Koenig byl hudebním ředitelem řady souborů, mj. Orquesta de Porto, letní akademie Cantiere Internazionale d'Arte di Montepulciano, Teatro Massimo di Palermo, Štrasburské filharmonie a Opéra national du Rhin. Velký úspěch zaznamenal také jako hlavní hostující dirigent orchestrů Teatro dell'Opera di Roma a Filarmonica del Teatro Regio di Torino. V současné době působí jako umělecký ředitel Mladé Janáčkovy filharmonie a od roku 2006 i jako hudební ředitel Teatro Municipal de Santiago. Jako častý host koncertních pódíí spolupracoval např. s tokijským New Japan Philharmonic Orchestra, Orchestre Philharmonique de Radio France, Orchestre National Bordeaux Aquitaine, Filharmonii Nizozemského rozhlasu, Los Angeles Philharmonic, Drážďanskou filharmonií, Rundfunk-Sinfonieorchester Berlin a orchestry dalších rozhlasových stanic v Německu. V roce 2007 se ujal taktovky například v představeních oper *Béatrice et Bénédict* (Chicago Opera Theater) a *Příběhy lišky Bystroušky* (Deutsche Oper Berlin). V následujícím roce vyšla na CD jeho první nahrávka s orchestrem Filarmonica del Teatro Regio z tvorby Francise Poulenka, která získala v anketě časopisu BBC Music ocenění „deska měsíce“. K nejvýznamnějším úkolům v poslední době patří nastudování *Lohengrina* v moskevské Nové opeře, znamenající návrat tohoto díla do Moskvy po sedmdesáti letech, nastudování *Figarovy svatby* ve Finské národní opeře, *Lohengrina* v Tampereen Opera, *Thais* v Göteborgské opeře a velmi úspěšná představení *Puritánů* ve Vídeňské státní opeře.

Umělecká dráha Jana Lathama-Koeniga, jež mu vynesla celosvětové uznání a respekt i pověst jednoho z nejkvalitnějších britských dirigentů, pokrývá pozoruhodně rozmanité spektrum zahrnující operní i symfonické žánry. Nadcházející umělecké závazky zahrnují jeho návrat do londýnské Covent Garden, kde bude v roce 2011 řídit *La traviatu*. Ve Státní opeře Praha dirigoval Jan Latham-Koenig krátce po jejím osamostatnění představení *Tosky* (16. 4. 1992) a v následující sezoně 1992/93 se sem vrátil na dvě představení *Tosky* a *La traviaty*.

RICHARD HEIN (2. dirigent)

Richard Hein je od roku 1997 dirigentem ve Státní opeře Praha. Studoval dirigování u prof. Milana Horváta a Wolfganga Bosice na Hochschule für Musik v rakouském Grazu. Ještě v době studií, která v roce 1989 absolvoval s vyznamenáním, se stal nositelem Kulturní ceny města Singen v Německu. Poté spolupracoval s řadou operních a symfonických orchestrů, s nimiž nahrával pro ORF a vystupoval v Holandsku, Jugoslávii, Rakousku, Švýcarsku, Německu, Itálii a Japonsku. Jako operní dirigent nastoupil v roce 1993 do Slezského divadla v Opavě, odkud pokračoval přes další operní scény v Olomouci, Plzni a Brně do Prahy. Od roku 1999 působil také jako dirigent letního festivalu Opera Mozart ve Stavovském divadle v Praze. Nadále se věnuje i symfonické hudbě, spolupracoval mj. s Janáčkovou filharmonií Ostrava, Olomouckou filharmonií, Plzeňskou filharmonií a Západočeským symfonickým orchestrem Mariánské

Lázně. Podílí se rovněž jako interpret i pedagog na projektu „Toujours Mozart“, který probíhá souběžně v rakouském Salcburku a v Praze. Je členem komise mezinárodní klavírní a dirigentské soutěže „Symphonic Workshop“ v Kroměříži. Od roku 2001 je uměleckým vedoucím souboru Harmonia Mozartiana Pragensis. V roce 2007 byl vyznamenán prestižní Kulturní cenou města Augsburg v Německu.

MARCELO LOMBARDERO (režie)

Marcelo Lombardero, pěvec a režisér, působil jako umělecký šéf v Teatro Colón v Buenos Aires – nejprve stál v čele jeho Komorní opery, posléze samotného Teatro Colón. V současnosti je uměleckým ředitelem druhého největšího operního domu v Argentíně, Teatro Argentino de La Plata.

Jako režisér se poprvé představil na experimentální scéně při Teatro Colón, kde připravil provedení scénické kantáty *Mahagonny Songspiel* (Bertold Brecht, Kurt Weill), projekt *Al claro de luna* s hudbou Claudia Monteverdiho, Maurice Ravela a Clauda Debussyho a scénické provedení Ligetiho menších vokálních děl *Aventures* a *Nouvelles Aventures*. V roce 1994 poprvé režíroval v Teatro Colón inscenaci Bartókova *Modrovousova hradu*, později zde připravil mimo jiné inscenace oper *Děvče ze Západu* (Giacomo Puccini), *Dialogy karmelitek* (Francis Poulenc), *Císař z Atlantidy* (Viktor Ullmann), *Král Kandaules* (Alexander Zemlinsky), *Jonny vyhrává* (Ernst Křenek) a *Vojcek* (Alban Berg). Jako režisér se představil také v dalších argentinských divadlech, jako např. Teatro Nacional Cervantes a Compañía Buenos Aires Lírica.

Marcelo Lombardero pohostinsky režíroval ve Francii, Španělsku, Německu, Řecku, Chile, Mexiku, Kolumbii, Venezuele, Brazílii ad. Inscenoval celou řadu operních titulů jako jsou mj. Verdiho a Rossiniho *Otello*, Brittenovo *Utahování šroubu*, Fallova *La vida breve*, Wagnerův *Tristan a Isolda*, Piazzollova *Maria de Buenos Aires*, Bartokův *Modrovousův hrad*, Pucciniho *Tosca*, *Sestra Angelica* a *Manon Lescaut*, Verdiho *Macbeth*, Madernův *Satyricon*, Mozartovy opery *La clemenza di Tito* a *Figarova svatba*, Stravinského *Život prostopášníka* a Šostakovičova *Lady Macbeth Mcenského újezdu*. V roce 2004 obdržel Marcelo Lombardero Cenu argentinské hudební kritiky. Prestižní argentinskou divadelní cenu A.C.E. získal v letech 1997, 2003 a 2007. V roce 2003 mu byla udělena cena *Teatros del Mundo*. V letech 2006, 2007 a 2009 získal v Chile ocenění Asociace uměleckých novinářů A.P.E.S. Je rovněž držitelem ceny Clarín za rok 2000 a ceny Nadace Konex za rok 2009.

DIEGO SILIANO (scéna)

Argentinský výtvarník Diego Siliano vystudoval scénický design na Universidad del Salvador v Buenos Aires. V současné době je pedagogicky činný na Národní univerzitě umění IUNA (Buenos Aires) a jako tvůrčí výtvarník se uplatňuje na domácí scéně i v zahraničí. V roce 1995 obdržel Cenu Héctora Basaldúy, kterou společně udělují Teatro Colón a Sdružení přátel Muzea moderních umění.

Diego Siliano si svůj scénický rukopis vytříbil během desetiletého angažmá v Teatro Colón v Buenos Aires, později odešel do Spojených států, kde pět let pracoval jako výtvarník pro nejrůznější společnosti i filmová studia v Hollywoodu. Ve své práci klade důraz na využití multimediálních technologií, v posledních návrzích se již pohybuje na poli virtuálního scénického designu.

Během své kariéry vytvořil řadu scénických návrhů pro nejvýznamnější jihoamerické operní scény, a to v Argentíně: Teatro Colón, Buenos Aires – *Vojcek* (Alban Berg), *Boris Godunov* (Modest Petrovič Musorgskij), *Pěta a vlk* (Sergej Prokofjev), *Rigoletto* (Giuseppe Verdi), *Dialogy karmelitek* (Francis Poulenc); divadlo Buenos Aires Lírica – *La traviata* (Verdi), Teatro Avenida – *Figarova svatba* (Wolfgang Amadeus Mozart), *Werther* (Jules Massenet); v Chile: Teatro Municipal de Santiago de Chile – *Lady Macbeth Mcenského újezdu* (Dmitrij Šostakovič), *Modrovousův hrad* (Béla Bartók), *Tristan a Isolda* (Richard Wagner), *Utahování šroubu* (Benjamin Britten); v Brazílii: Teatro Amazonas v Manau – Verdiho a Rossiniho *Otello*. V Mexiku vypravil *Dialogy karmelitek* v Palacio de Bellas Artes. Ve Francii uvedl Verdiho *Macbetha* (Nice). Kromě opery se věnoval také činohře – mj. *Frankie a Johnny ve svítu luny* (Terry McNally), *Lišák a hrozny* (Jean de la Fontaine), *Král Oidipus* (Sofokles), *Salomé* (Oscar Wilde) a baletu – mj. *Don Quijote* (Ludwig Minkus). Významné jsou jeho projekty pro experimentální scénu Teatro Colón: *Kantáta o kávě* (Johann Sebastian Bach), *Mahagonny Songspiel* (Bertold Brecht, Kurt Weill), *Dobrodružství a Nová dobrodružství* (György Ligeti) ad.

LUCIANA GUTMAN (kostýmy)

Luciana Gutman patří v oblasti kostýmního a scénického designu k výrazným osobnostem své generace. Spolupracovala s divadly v Argentině, Brazílii, Chile, Kolumbii, Francii, Řecku a Mexiku. Vytvořila celou řadu výrazných kostýmních návrhů k operám Giacoma Pucciniho (*Děvče ze Západu*, *Tosca* a *Manon Lescaut*), Francise Poulenka (*Dialogy karmelitek*), Gioacchina Rossiniho (*Lazebník sevillský* a *Otello*), Alexandra Zemlinského (*Král Kandaules*), Ernsta Křenka (*Jonny vyhrává*), Albana Berga (*Vojcek*), Wolfganga Amadea Mozarta (*La clemenza di Tito* a *Figarova svatba*), Julese Masseneta (*Werther*), Giuseppe Verdiho (*Rigoletto*, *Macbeth* a *Otello*), Richarda Wagnera (*Tristan a Isolda*), Benjamin Brittena (*Utahování šroubu*), Igora Stravinského (*Život prostopášníka*), Dmitrije Šostakoviče (*Lady Macbeth*), Luigiho Dallapiccoly (*Vězeň*), Mauricia Kagela (*Variété*), Astora Piazzolly (*Maria de Buenos Aires*) ad. Luciana Gutman získala významných ocenění: byla odměněna cenou argentinského Fondu pro umění za rok 2002 a grantem francouzského velvyslanectví. V roce 2003 byla vybrána do užší nominace na uruguayskou divadelní cenu Florencia Sanchezze za kostýmy k inscenaci hry Ariela Barchilóna *Ya no está de moda tener ilusiones* (Mít iluze už není v módě). Dvakrát obdržela argentinskou cenu ACE za nejlepší kostýmní návrhy roku, a to k inscenacím *Dialogy karmelitek* (2003) a *Figarova svatba* (2006). V témže roce 2006 získala ocenění chilské kritiky v kategorii nejlepší operní inscenace zahraničního díla za kostýmy k Brittenově opeře *Utahování šroubu* a znovu v roce 2007 za kostýmy k opeře *Tristan a Isolda*.

TVRTRKO KARLOVIČ (sbormistr)

Tvrtrko Karlovič (nar. 1963 v Sarajevu, Bosna) studoval obor dirigent sboru a orchestru u Julia Marice na Hudební akademii v Sarajevu, kterou absolvoval v roce 1987 diplomovým koncertem. V letech 1991–1993 získal stipendium na pražské HAMU, obor dirigování u prof. Františka Vajnara. V Čechách působil v Divadle F. X. Šaldy Liberci, v Národním divadle moravskoslezském v Ostravě, v letech 1993–1996 byl sbormistrem ve Státní opeře Praha. Od roku 1996 je dirigentem v Severočeském divadle opery a baletu v Ústí nad Labem. V Ostravě dirigoval tituly jako *Eugen Oněgin*, na letním festivalu v Gars am Kamp (Rakousko) opery *Trubadúr*, *Aida*, *La traviata*, *Carmen*, v Ústí nad Labem opery *Carmen*, *Maškarní ples*, *Rigoletto*, *La traviata*, *Ezio*, *Faust* a *Markétka*, *Aida*, *Bohéma*, *Kouzelná flétna*, balety *Labutí jezero*, *Romeo a Julie*, *Bachčisarajská fontána*, *Casanova*, *Coppélia*, operety *Netopýr*, *Čardášová princezna*, *Noc v Benátkách*, *Země úsměvů*, *Hraběnka Marica*, *Cikánský baron*, *Rose Marie*, muzikál *Sugar*. Od sezony 2006/07 je hlavním sbormistrem Státní opery Praha.

LEONID ZAKHOZHAEV (Tristan)

Leonid Zakhozhaev patří od roku 1995 k předním sólistům Mariinského divadla v Petrohradu, na jehož scéně vytvořil řadu významných rolí jako je mj. Siegfried, Tristan (*Tristan a Isolda*), Lohengrin, Tamino (*Kouzelná flétna*), Cellini (*Benvenuto Cellini*), Faust, Lenskij (*Evžen Oněgin*), Boris (*Káťa Kabanová*), Parsifal, Hoffmann (*Hoffmannovy povídky*) a Dimitrij (*Boris Godunov*). Mimo svou domovskou scénu vystoupil např. ve Verdiho *Requiem* s dirigentem Valerijem Gergievem na festivalu ve finské Savonlinně, později totéž dílo provedl s Izraelským filharmonickým orchestrem. Leonid Zakhozhaev se představil na řadě evropských scén – ve Vídeňské státní opeře zpíval roli Heřmana (*Piková dáma*), jako Lohengrin se představil na festivalu v italské Ravenně, Vaudemont (*Jolanta*) v Mnichově a v Prokofjevově opeře *Vojna a mír* vystoupil v Pařížské opeře. Není mu cizí ani český repertoár – v Izraelské opeře v Tel Avivu zpíval v Janáčkových operách *Káťa Kabanová* (Boris) a *Její pastorkyňa* (Števa).

Leonid Zakhozhaev debutoval v roce 2002 v newyorské Metropolitní opeře v inscenaci Prokofjevovy *Vojny a míru* a v roce 2003 zaujal strhujícím výkonem v roli Sergeje v Šostakovičově *Lady Macbeth Mcenského újezdu* v Baltimoru. V dubnu 2003 zpíval svého prvního Siegfrieda v Mariinském divadle pod taktovkou V. Gergieva, v roce 2006 ztvárnil Siegfrieda v operách *Siegfried* i *Soumrak bohů* při příležitosti uvedení celé Wagnerovy tetralogie Prsten Nibelungův za řízení V. Gergieva v Petrohradě, na festivalu v Baden-Badenu a na wagnerovském festivalu ve Wroclawi. V roli Siegfrieda vytoupl rovněž v inscenaci torontské Canadian Opera a v roce 2007 s obrovským úspěchem debutoval jako Wagnerův Tristan v Hannoveru. V červnu 2006 Leonid Zakhozhaev zaujal kritiku svým výkonem při koncertním provedení oper *Kamenný host* (Alexandr Sergejevič Dargomyžskij) a *Mozart a Salieri* (Nikolaj Rimskij-Korsakov) s Americkým symfonickým orchestrem v newyorské Avery Fisher Hall. Ve Spojených státech se dále představil jako Siegfried v inscenaci *Siegfrieda* při hostování Mariinského divadla v kalifornském Orange County Performing Arts Center v říjnu 2006 i na festivalu Metropolitní opery, pořádaném v roce 2007 v Lincolnově centru (obojí pod taktovkou V. Gergieva). V říjnu 2007 vystoupil jako Dimitrij (*Boris Godunov*) ve

Wroclawi a Tristan v Hannoveru. Roli Siegfrieda zpíval také pod taktovkou Zubina Mehty v červnu 2008 ve Valencii a v červenci vystoupil jako Florestan (Fidelio) v zahajovacím představení festivalu v Las Palmas. V roce 2009 se poprvé představil ve Florencii rolí Siegfrieda (*Soumrak bohů*).

MARION AMMANN (Isolda)

Marion Ammann se narodila v Curychu, roku 1991 absolvovala Akademii pro hudební výchovu a církevní hudbu v Lucernu, odtud vedla její cesta ke studiu operního zpěvu v Operním studiu v Bielu. Je nositelkou ocenění Migros-Genossenschafts-Bund v Curychu, Kantonů Graubünden a Solothurn a stipendistkou Jednoty Richarda Wagnera v Bayreuthu. Absolvovala mistrovské kurzy a soukromé lekce u Heleny Haefeli, Denise Halla, Ernsta Haefliger, Edith Mathis, Kurta Widmera, Daniela Ferra, Lisbeth Ammeter a Helmutha Rillinga. Hostovala v opeře v Curychu, v milánské Scale, v Národní opeře Helsinkí, v Ženevě, Basileji, Bernu, Lucernu, Bielu, Stuttgartu, Karlsruhe, Lipsku, Münsteru, Výmaru, Besançonu, Klosterneuburgu u Vídně aj.

Velké úspěchy zaznamenala v roli Isoldy ve Wuppertalu, Kolíně a Lübecku, jako Elsa s Orchestrem Západoněmeckého rozhlasu za řízení Semyona Bychkova a v opeře v Lipsku, také jako Salome a Císařovna v *Ženě beze stínu* v Národní opeře v Helsinkách a ve Státním divadle v Karlsruhe. Její repertoár zahrnuje mozartovské postavy (Dorabella v *Così fan tutte*, Donna Elvira v *Donu Giovannim*, Hraběnka ve *Figarově svatbě*), role v operách Belliniho (Adalgisa v *Normě*, Imogene v *Il pirata*), Verdiho (Elvira v *Ernanim*, Odabella v *Attilovi*, Aida, Lady Macbeth), Pucciniho (Tosca), Wagnera (Elsa, Senta, Sieglinda, Isolda, Alžběta, Kundry), Strausse (Císařovna, Salome, Arabella), Beethovena (Leonora ve *Fidelio*) aj. Koncertní vystoupení ji zavedly na Velikonoční festival v Lucernu, na Dny Bohuslava Martinů v Basileji, vystupovala např. v Tonhalle v Curychu, s orchestrem Concertgebouw, v Casinu v Basileji, v Montreux, Portu, Kyotu, Osace. V koncertním repertoáru má Verdiho *Requiem*, Mahlerovu *Osmou symfonii*, Beethovenovo oratorium *Kristus na hoře Olivetské* aj. Roku 2007 debutovala Marion Amann v milánské Scale. Kritikou časopisu „Opernwelt“ byla navržena Zpěvačkou roku 2009. V současnosti zpívá Sieglindu a Arabellu v Lübecku, Císařovnu ve Štýrském Hradci a Antverpách, Elsu v rámci Slavnostních her Richarda Wagnera ve Welsu a pro příští sezónu se připravuje na roli Prothoe v opeře *Penthesilea* Othmara Schoecka ve Frankfurtu.

ELIZABETH CONNELL (Isolda)

Elizabeth Connell je respektovanou interpretkou velkých heroin Strausse, Verdiho a Wagnera. V prosinci 2008 sklídila Elizabeth Connell triumfální úspěch jako Turandot při premiéře nové inscenace Pucciniho opery v londýnské Covent Garden. Je to zatím nejnovější role v jejím rozsáhlém repertoáru. Jako Turandot se v předchozích dvou sezonách představila také v Hamburku a předtím v Opera Australia. V roce 2010 zahrnuly její umělecké závazky mj. Elektru v Aucklandu a sólový recitál v londýnském St John's Smith Square. V dubnu 2011 se vrátí do Opera Australia v Melbourne jako Verdiho Lady Macbeth. K dalším nedávným závazkům patří Brünnhilda, Kostelníčka (*Její pastorkyňa*, koncertní provedení s London Symphony a Swedish Radio Symphony Orchestras pod taktovkou Daniela Hardinga), Ortruda a Ariadna v Austrálii, Ortruda, Leonora (*Fidelio*) a Isolda ve Státní opeře Berlín, Senta v Hamburku a Berlíně, Elektra v Berlíně, Madridu, Bordeaux a Montrealu, Barvířka v nové inscenaci *Die Frau ohne Schatten* ve Frankfurtu a Německé opeře Berlín. Zpívala rovněž Normu a Abigaille v Opera Australia a Abigaille a Isoldu v Hamburku.

Elizabeth Connell debutovala v roce 1972 na Wexford Opera Festival. V následujícím roce vystoupila v Sydney Opera House (*Vojna a mír*) a od té doby s Opera Australia pravidelně spolupracuje. Po pětiletém angažmá v English National Opera si vybrala dráhu umělkyně ve svobodném povolání. Účinkovala na festivalech v Bayreuthu (*Lohengrin*, *Tristan a Isolda* a *Bludný Holanďan*), Salcburku (*Idomeneo* a *Elektra*), Orange (*Elektra* a *Nabucco*), Verona (*Norma* a *Nabucco*) a Glyndebourne (*Idomeneo*). Hostovala v operních domech v Londýně, Paříži, Vídni, Berlíně, Mnichově, Hamburku, New Yorku (Metropolitní opera), San Francisku, Miláně (La Scala), Neapoli, Ženevě a spolupracovala s dirigenty jako Abbado, Muti, Sinopoli, Giulini, Sawallisch, Mackerras, Downes, Colin Davis, Maazel, Levine, Ozawa a Elder. Její koncertní repertoár zahrnuje mj. Beethovenovu *Devátou symfonii* (Claudio Abbado) a *Missu solemnis* (Carlo Maria Giulini) a Mahlerovu *Osmou symfonii* (Maazel, Sinopoli a Boulez). Jejimi partnery při recitálech jsou Geoffrey Parsons, Graham Johnson, Eugene Asti a Lamar Crowson, kteří ji doprovázeli v Miláně, Ženevě, Sydney, Johannesburgu a v londýnské Wigmore Hall. V poslední době zpívala Straussovy *Čtyři poslední písně* s London Philharmonic Orchestra (Jonathan Nott) a West Australian Symphony Orchestra (Matthias Bamert).

V rozsáhlé diskografii Elizabeth Connell figurují mj. Rossiniho *Vilém Tell* (Decca, Chailly), Mahlerova *Osmá symfonie* (EMI, Tennstedt), Mendelssohnova *Druhá symfonie* (DG, Abbado), *Die Gezeichneten* Franze Schreckera (Decca, Zagrosek), Donizettiho *Poliuto* a Verdiho *I Due Foscari* (Philips, Gardelli), Schönbergovy *Gurrelieder* (Denon, Inbal), Wagnerův *Lohengrin* (Philips, Friedrich) a Schubertovy písně s Grahamem Johnsonem (Hyperion). V roce 2008 přidala do své diskografie svůj první operní recitál (Wagner a Strauss, ABC classics, dirigoval Muhai Tang) a Brittenova *Owen Wingrave* (dirigent Richard Hickox).

CATHERINE HUNOLD (Isolda)

Mladá lyricko-dramatická sopranistka Catherine Hunold se narodila v Paříži. Svůj vůbec první vstup do světa opery učinila již v jedenácti letech, kdy se objevila ve světové premiéře opery Antona Denisova *L'Écume des jours* v pařížské Opéra Comique. Zpěv studovala u Mady Mespilé na Konzervatoři Saint-Maurles-Fossés, muzikologii na Pařížské univerzitě. V současnosti je jejím hlasovým poradcem basbarytonista Malcolm King. Catherine Hunold je laureátkou několika mezinárodních soutěží – v roce 2006 vystoupila v benátském Teatro Malibran a Teatro La Fenice ve finále soutěže Wagnerovské hlasy. Stala se vítězkou pěvecké soutěže města Arles, v říjnu 2005 si odnesla druhé místo ze soutěže na počest Marie Krajobé v albánské Tiraně. Na soutěži mladých pěvců v Lucemburku obdržela v roce 2002 zlatou medaili a cenu SACEM za interpretaci Poulencových písní. Christa Ludwig ji v září 2006 pozvala k účasti na mistrovských kurzech věnovaných Straussovi, Wagnerovi a Puccinimu, kde měla Catherine Hunold příležitost pracovat na operních partech Ariadny, Elsy, Maršálky a Tosky. Obdržela stipendium nadace Villecroze Foundation, aby se mohla věnovat studiu dalších rolí ve Vídni pod vedením Christy Ludwig.

V letech 2002–2004 vystoupila mj. jako Elektra v Camprově *Idomeneovi* (operní festival ve Wiesbadenu), ve Francii se poprvé představila jako Purcellova Dido (*Dido a Aeneas*) a Offenbachova Périchole, ve kterých prokázala všestranné pěvecké schopnosti.

Během sezony 2004–2005 byla Catherine Hunold členkou Flanders Operastudio, kde si zdokonalovala mozartovský styl zpěvu pod vedením pěvkyně Margaret Price. Zpívala zde Hraběnkou (*Figarova svatba*), Donnu Elviru (*Dona Giovanni*) a První dámu (*Kouzelná flétna*). Dále se představila v Bernsteinově písňovém cyklu *Songfest* v Bruggách, Janáčkovu Jenůfu zpívala ve Vlámské opeře v Gentu a v opeře současného skladatele Luciena Posmana *Hercule Haché* vytvořila roli Ily. Ve Vlámské opeře zpívala Clorindu v Monteverdiho opeře *Il Combattimento di Tancredi e Clorinda* a vystoupila s klavíristou Grahamem Johnsonem v Mahlerově písňovém cyklu *Chlapcův kouzelný roh*. Ztvárnila rovněž Sieglindu v inscenaci Wagnerovy *Valkýry*, která byla součástí projektu Théâtre du Châtelet "La Leçon de Musique". V roce 2007 ztělesnila Agnès z Berliozovy opery *Krvavá jeptiška* na festivalu Radio France v Montpellier. Minulou sezonu zpívala Catherine Hunold sopránové sólo v sérii představení Verdiho *Requiem* v Paříži a na světovém turné, představila se též jako Královna v opeře V. Villenava *Affaires Étrangères* v Montpellier, kde vystoupila rovněž na sólovém recitálu. V září 2009 se zúčastnila zahajovacího představení nové sezony v pařížském divadle Théâtre des Champs Élysées, kterým byla Weillova *Mahagonny Songspiel*.

Z budoucích projektů pěvkyně můžeme zmínit například debut v roli Elsy z Wagnerova *Lohengrina* v Saint Etienne a vystoupení v roli Květinové dívky v *Parsifalovi* v Nice. V roce 2011 se představí jako Peppa v opeře *Mateo Falcone* francouzského skladatele L.T. Gouvyho a v opeře Ambroise Thomase *Françoise de Rimini*.

RICHARD WIEGOLD (Král Marke)

Richard Wiegold, rodák z jižního Walesu, vystudoval Royal Northern College of Music a dále se zdokonaluje u Anthonyho Rodena. Během studií získal několik cen a stipendií, zpíval Leona v *Tamerlánovi*, Surina v *Píkové dámě* a Komtura v *Donu Giovannim* a v roce 2001 na festivalu v Buxtonu debutoval jako Zahradník v *Un Giorno di Regno*.

V roce 2008 zpíval pro Kanadskou operní společnost Arkela v *Pelléasovi a Mélisandě* a Komtura v *Donu Giovannim*. Na Glyndebourne Festival Opera ztvárnil roli Budda v *Albertu Herringovi* a Dona Toribia v *Lásce a jiných démonech*. V roce 2007 patřil mezi jeho operní úspěchy Bonze v *Madama Butterfly* pro Skotskou operu a Farář/Jezevec v *Příhodách lišky Bystroušky* pro Wiener Kammeroper. V roce 2006 ztvárnil Leporella (*Don Giovanni*) a Faninala (*Růžový kavalír*) ve Skotské opeře, Pistola ve *Falstaffovi* na festivalu de Belle-Ile, Lyrique-en-Mer. Z řady rolí, které ztvárnil během své kariéry uvedme např. Rocca ve *Fideliovi* (Skotská opera), Banqua v *Macbethovi* (Scottish Opera-Go-Round), Sarastra v *Kouzelné flétně* (Longborough Festival Opera), Smrt v *Císaři z Atlantidy* (Upfront Opera), Talbota v *Johance z Arku*, Pevného ve *Snu noci svatojánské* a doktora Bartola ve *Figarově svatbě* (English Touring Opera). Dále vystoupil jako

Macrobia v Rossiniho *La Pietra del Paragone*, Ferrando v *Trubadúrovi* a debutoval s Chelsea Opera Group v roli Polského důstojníka a Ruského velitele v Glinkově *Životě za cara*. Mezi jeho další role patří mj. Zelený rytíř (*Gwyneth a Zelený rytíř* od Lynne Plowmana), Babinský ve *Švandovi dudákov*, Crespel v *Hoffmannových povídkách*, Velký inkvizitor v *Donu Carlosovi*, Smrt v *Císaři z Atlantidy* (Viktor Ullmann), Mustafa v *Italce v Alžiru*, Gremin v *Evženu Oněginovi*, Fasolt v *Rýnském zlatě*, Hunding ve *Valkýře* (Skotská opera) a Fafner v *Rýnském zlatě a Siegfriedovi* (festival Longborough).

Richard Wiegold zpíval většinu basového koncertního a oratorního repertoáru, a to mimo jiné na festivalech Wexford Festival, Fairfield Halls, Croydon, Mananan Festival, Buxton Festival; Bridgewater Hall, Manchester; Liverpool Anglican Cathedral; Manchester Cathedral a Derby Assembly Rooms. Zpíval i Musorgského *Písně a tance smrti* se souborem Grimethorpe a na festivalu *Dancing on the Volcano a Petra a vlka* na Manchester University. Mezi jeho premiéry patří cyklus písní Mervyna Burtche *Light and Dark* (Lower Machen Festival), *Ozymandias* Mervyna Burtche a *Tři písně pro bas* Panose Demopoulose. Richard Wiegold nahrál mimo jiné Sullivanovo *Světlo světa* a Babinského ve Weinbergerově *Švandovi dudákov* na CD z festivalu Wexford.

Mezi jeho nejvýznamnější role náleží Král Marke v *Tristanovi a Isoldě*, kterého zpíval v Královské opeře Covent Garden v roce 2009, Rocco v London Lyric Opera a Farář/Jezevec v *Příhodách lišky Bystroušky* na festivalu Oundle. V následující sezoně jej čeká další vystoupení v roli Doktora Grenvila v Covent Garden, a dále se představí jako Reinmar von Zweter v *Tannhäuserovi* a Colonna v opeře *Rienzi* v Théâtre du Capitole v Toulouse.

TOMASZ KONIECZNY (Kurwenal)

Tomasz Konieczny se narodil v roce 1972 v polské Lodži, kde nejdříve studoval herectví na Filmové, televizní a divadelní akademii. Ve filmu se poprvé objevil ve snímku *Prstýnek s orlem* v korunce oskarového režiséra Andrzeje Wajdy. Poté působil jako herec a režisér v mnoha polských filmech, televizních a divadelních inscenacích. V té době se začal věnovat studiu zpěvu na Hudební akademii Fryderyka Chopina ve Varšavě, později studoval na drážďanské Hochschule für Musik ve třídě profesora Christiana Elsnera. V roce 1998 se stal laureátem 33. ročníku Mezinárodní pěvecké soutěže Antonína Dvořáka v Karlových Varech.

Jako operní pěvec debutoval v roce 1997 rolí Figara (*Figarova svatba*) v polské Poznani. Následovala angažmá v operních souborech v Lipsku, St. Gallen, Chemnitz a Mannheimu. V roce 2002 se stal sólistou Národního divadla v Mannheimu, kde ztvárnil řadu rolí, z nichž nejvýznamnější jsou Orestes (*Elektra*), Pimen (*Boris Godunov*), Král Marke (*Tristan a Isolda*), Amfortas (*Parsifal*), Wotan ve *Zlatu Rýna* i *Valkýře*, Pizarro (*Fidelio*), Jochanaan (*Salome*) a Velký Inkvizitor (*Don Carlos*). V roce 2004 mu byla v Mannheimu udělena Cena Arnolda Petersena, zvláštní ocenění pro mimořádně talentované mladé umělce. Od roku 2006 je Tomasz Konieczny sólistou Deutsche Oper am Rhein v Düsseldorfu/Duisburgu, kde svůj repertoár rozšířil o další významné úlohy svého oboru, jako jsou Wotan (*Zlato Rýna*), Osmin (*Únos ze serailu*), Golaud (*Pelléas a Mélisanda*), Král Jindřich (*Lohengrin*), Kurwenal (*Tristan a Isolda*), Holand'an (*Bludný Holand'an*), Barak (*Žena beze stínu*), Balstrode (*Peter Grimes*) a Selim (*Turek v Itálii*). Patří k pravidelným hostům wagnerovského operního festivalu v Budapešti, kde vystoupil v roce 2006 jako Amfortas (*Parsifal*) pod taktovkou Adama Fischera, v letech 2007 a 2009 zpíval Wotana ve *Valkýře*. V roce 2008 debutoval na scéně drážďanské Semperoper, kde s mimořádným úspěchem zpíval Albericha ve *Zlatu Rýna* i ve *Valkýře* pod taktovkou Petera Schneidera. V témže roce poprvé vystoupil v Teatro Real v Madridu v roli Dr. Kolenatého v Janáčkově *Věci Makropulos*. Ve Státní opeře Praha se poprvé představil v roli Procidy v nové inscenaci Sicilských nešpor (premiéra 23. 3. 2006). Tomasz Konieczny je rovněž žadáným hostem koncertních pódíí, kde skvěle zúročuje jedinečnou barvu hlasu i jevištní charisma. V nejbližší době jej čekají vystoupení s Varšavskou filharmonií, Českou filharmonií v Praze a Orchestrem BBC v Londýně. Na repertoáru má Bachovy *Matoušovy pašije* a *Vánoční oratorium*, Händelova *Mesiáše* a Mendelssohnova *Eliáše*, Mozartovo, Verdiho i Dvořákovu *Requiem*, Beethovenovu *Devátou symfonii*, Dvořákovu *Stabat Mater*, Pendereckého *Lukášovy pašije*, *Sedm bran jeruzalémských*, *Kosmogonii* a *Requiem* Romana Maciejewského.

Mimořádným úspěchem v roli Albericha (*Prsten Nibelungův*) na scéně Vídeňské státní opery si Tomasz Konieczny zajistil přední místo mezi vynikajícími basbarytonisty své generace. Kromě Albericha jej vídeňská opera přizvala k nastudování role Mandryky (*Arabella*), Jochanaana (*Salome*), Wotana ve *Valkýře*, Amfortase (*Parsifal*), Jacka Rance (*Děvče ze Západu*) a Zlatníka Cardillaca v Hindemithově opeře *Cardillac*. V nejbližší době jej čekají vystoupení v operních souborech berlínské Deutsche Oper, Bavorské státní opery

v Mnichově, v pařížské Opéra National, v milánské Scale i představení na jeho domácí scéně, kterou je Deutsche Oper am Rhein v Düsseldorfu/Duisburgu.

AMBER WAGNER (Brangäna)

Rodačka ze státu Oregon vystudovala zpěv u dr. Sheily Corley na Grand Canyon University. Má na svém kontě řadu koncertů a recitálů na západním pobřeží a na jihozápadě Spojených států. Vystoupila například v kantátě Johna Ruttera *Magnificat*, Mozartově *Mši c moll*, Beethovenově *Deváté symfonii* a Rossiniho *Stabat Mater*. Amber Wagner je pravidelnou účastnicí pěveckých soutěží - nedávno se stala vítězkou soutěže newyorské nadace Liederkrantz Foundation, získala prestižní Cenu Richarda Tuckera a stipendium nadace Sullivan Foundation. Je dále laureátkou soutěží operních domů Palm Beach Opera a Palm Springs Opera, držitelkou stipendia Lynne Harvey Scholarship udělovaného organizací na podporu umělkyní the Musicians Club of Women a vítězkou soutěže pořádané nadací Union League Civic and Arts Foundation.

Amber Wagner se v roce 2007 stala vítězkou prestižní soutěže Metropolitan Opera National Council Auditions Grand Finals a objevila se v dokumentárním filmu *"The Audition" (Předzpívání)*, který zachycuje průběh soutěže a byl promítán v roce 2009. Losangeleský časopis *L.A. Splash Magazine* vyzdvihl její „silný a zářivý hlas bez námahy se nesoucí přes orchestr.“

Amber Wagner je od roku 2007 členkou operního studia Patricka G. a Shirley Ryanových při Lyrické opeře v Chicagu a na scéně Lyrické opery se představila jako Hlas nenarozeného dítěte ve Straussově opeře *Žena beze stínu* v inscenaci režiséra Paula Currana a vystoupila ve studentských dopoledních představeních *Lazebníka sevillského* v roli Berty. V sezóně 2008/09 zpívala Kate Pinkerton v Pucciniho *Madama Butterfly* a studijně připravila role Brangäny v *Tristanovi a Isoldě* a Santuzzy v *Sedláku kavalírovi*.

Sezona 2009/10 znamenala pro Amber Wagner její třetí a poslední sezonu v operním studiu při Lyrické opeře. Nastudovala roli Elviry ve Verdiho opeře *Ernani* s dirigentem Renatem Palumbem a roli Fekluši v *Kátě Kabanové* zpívala za řízení Markuse Stenze. Poprvé vystoupila v Beethovenově *Deváté symfonii* na festivalu Grant Park a za doprovodu Oregonského symfonického orchestru zpívala Rossiniho *Stabat Mater* – oba koncerty dirigoval Carlos Kalmar. V sezóně 2010/11 se pěvkyně vrací na scénu chicagské Lyrické opery v roli Elsy ve Wagnerově *Lohengrinovi* a s dirigentem Asherem Fischem nastuduje roli Amelie ve Verdiho *Maškarním plese*. Z koncertních vystoupení ji čeká návrat na hudební festival Grant Park v Beethovenově *Mši C dur* pod taktovkou Carllose Kalmara. Koncertně ztvární rovněž roli Sieglindy ve Wagnerově *Valkýře*.

VÝSTAVA

VZDÁLENI SLUNCI, VZDÁLENI NÁŘKU DNE

Nové nastudování vrcholného, v dějinách opery ojedinělého díla Richarda Wagnera *Tristan a Isolda* završuje ve Státní opeře Praha projekt sezony 2009–10 „Velké příběhy romantismu“. Historické ohlédnutí za interpretační tradicí tohoto fascinujícího a opojného příběhu „smrti z lásky“ se stalo námětem pro nejnovější z cyklu výstav, připravovaných pro návštěvníky divadla ze sbírkových fondů dokumentačního centra Státní opery Praha.

Tradice opery *Tristan a Isolda* se váže především k předchůdci dnešní Státní opery Praha, Novému německému divadlu (Neues deutsches Theater), kde Richard Wagner patřil ke kmenovým autorům a všechna jeho vrcholná díla se v repertoáru průběžně objevovala v nových nastudováních po celých padesát let existence divadla (1888–1938). V prvních letech po otevření nové budovy se Wagnerovy opery – včetně *Tristana a Isoldy* – uváděly nejprve ve starších inscenacích přenesených ze Stavovského divadla; k prvnímu novému nastudování *Tristana a Isoldy* dirigentem Franzem Schalkem v režii Felixe Ehrla došlo až 1. 9. 1896, kdy ústřední dvojici vytvořily vynikající domácí opory souboru, přední wagnerovští pěvci Wilhelm Elsner a Mathilde Fränkel-Claus. V dalších letech následovaly inscenace 31. 3. 1907 (dirigent Paul Ottenheimer, režie Josef Trummer), 9. 3. 1912 (Alexander Zemlinsky, Klaus Pringsheim) a 21. 6. 1934 (Fritz Zweig, Renato Mordo).

Pro každé uvedení tohoto titulu považovalo vedení divadla za *conditio sine qua non* nasazení velkých hlasů a výjimečných představitelských osobností; pokud divadlo právě nedisponovalo vlastními silami, nastupovali hosté. K proslulým Tristanům, kteří se vystřídali na prknech Nového německého divadla, patřili např. Erik Schmedes, Jacques Urlus, Karel Burian, Hans Winkelmann, Alfred von Bary, Curt Taucher, Erich Enderlein, Heinrich Knote nebo Kurt Baum, v úloze Isoldy zde vystoupily mj. Rosa Sucher, Lilli Lehmann, Cäcilie Rüsche-Endorf, Marie Wittich, Marie Gutheil-Schoder, Henny Trundt, Anny Konetzni nebo Kirsten Flagstad. Hostování pěveckých hvězd se neomezovalo pouze na titulní hrdiny opery; tak 4. 5. 1911 v představení v rámci Májových slavnostních her (tzv. Maifestspiele) vedle Urluse a Rüsche-Endorf zpívala Brangänu významná altistka Metropolitní opery v New Yorku Margarete Preuse-Matzenauer, Kurwenala neméně význačný Anton van Rooy, a králem Markem byl Paul Knüpfer z Dvorní opery v Berlíně. Podobná pětice hostů se sešla 9. 6. 1932, kdy partnerem Henny Trundt byl Tristan Gottfrieda Pistora, Brangänou Rosette Anday, Kurwenalem Alfred Jerger a králem Markem Ivar Andrésen. V historickém exkursu po stopách *Tristana a Isoldy* na scéně Nového německého divadla nemůže scházet ani hostování celého souboru Dvorní opery z Drážďan 8. 5. 1908 pod taktovkou Ernsta von Schucha.

Shodou okolností to byla právě drážďanská opera, která napsala již jen skromné pokračování „kauzy Tristan“ v budově dnešní Státní opery Praha. Po ukončení činnosti Nového německého divadla se tu znovu objevil celý soubor – tentokrát již Saské státní opery z Drážďan – s pohostinským představením *Tristana a Isoldy* 3. 4. 1941 na jevišti tehdejší Německé opery (Deutsches Opernhaus). K protagonistům hvězdného večera patřili Max Lorenz (Tristan), Gertrud Rüntger (Isolda), Margarethe Klose (Brangäna), Josef Herrmann (Kurwenal) a Ludwig Weber (král Marke). Potřetí se s drážďanskou operou a *Tristanem a Isoldou* setkali až návštěvníci Smetanova divadla 26. 5. 1976 v rámci festivalu Pražské jaro. Isoldu tehdy zpívala Ingeborg Zobel, Tristana Spas Wenkoff, který ve stejném roce debutoval v této roli v Bayreuthu a 1981 v Metropolitní opeře v New Yorku.

Pozoruhodnou minulost opery *Tristan a Isolda* zpřítomňuje výstava portrétů některých z výše jmenovaných pěvců, instalovaná na 1. balkóně historické budovy od 10. 5. 2010.

PAVEL PETRÁNEK, TOMÁŠ VRBKA

Autoři výstavy děkují Janu Paříkovi, členu orchestru SOP, za pomoc při přípravě výstavy.

AKTUALITY

SLAVNOSTNÍ ODHALENÍ BUSTY RICHARDA WAGNERA VE STÁTNÍ OPEŘE PRAHA

V rámci příprav významné události pražské operní sezóny 2009/2010 - premiéry Tristana a Isoldy, bude v budově SOP instalována busta Richarda Wagnera. Jedná se o společný projekt Státní opery Praha a Společnosti Richarda Wagnera, financovaný rovnoměrně oběma subjekty a směřovaný m.j. k wagnerovskému kongresu v roce 2012 v Praze, kdy by Státní opera Praha měla být jedním z důležitých hostitelských míst. Autorem busty je mladý umělec Václav Krčál, který se stal jednoznačným vítězem výběrového řízení.

„Umístění busty R. Wagnera do prostor SOP bylo po léta jedním z prioritních cílů Společnosti Richarda Wagnera. Budova divadla (dříve Nové německé divadlo) byla v roce 1888 otevřena Wagnerovou operou Mistrři pěvci norimberští a i v dalších letech zde bylo právě Wagnerovo dílo klíčovou složkou repertoáru. Lze říci, že tak jako je Národní divadlo jednoznačně spojeno s osobností Bedřicha Smetany a Stavovské divadlo s osobou Wolfganga Amadea Mozarta, je pro budovu Státní opery nejvlastnějším autorem právě Richard Wagner. Instalaci jeho busty do prostor divadla považujeme za zcela logické vyústění snahy vyrovnat se s minulostí a přiznat patřičné postavení jedné z největších postav světové operní hudby i v České republice.“

Ing. LUDĚK PATRÁK, předseda Společnosti Richarda Wagnera

ANDA-LOUISE BOGZA (recitál)

V pondělí 24. 5. vystoupí na mimořádném koncertě Státní opery Praha dva výjimeční umělci, sopranistka Anda-Louise Bogza, sólistka Státní opery Praha a klavírista Jan Simon. Andu-Louisu Bogzu znají ctitelé opery nejen z jejího působení na domácí scéně, ale i v zahraničí, kde hostuje v celé řadě světových operních domů (v sezoně 2009/2010 mj. ve veronské Aréně, v drážďanské Semperoper a v Teatro dell'Opera di Roma). Její pozornost patří nemenší měrou také koncertní tvorbě a i v této oblasti již mnohokrát vystoupila úspěšně doma i v zahraničí (vídeňský Musikverein, Festspielhaus Salzburg, londýnská Royal Albert Hall, Liederhalle Stuttgart ad.). Je rovněž výjimečnou interpretkou písní. A právě v této roli se 24. 5. představí ve Státní opeře Praha. Uvede písně Schuberta, Schumanna, Liszta, Brahmse, Rachmaninova, Dvořáka, R. Strausse, Respighiho a Georga Enescu. Jan Simon, laureát celé řady prestižních soutěží, přispěje do koncertního programu tohoto koncertu klavírními skladbami letošního jubilanta Fryderyka Chopina. Jan Simon vystupuje pravidelně s renomovanými domácími i zahraničními orchestry (z poslední doby uved'me mj. koncert v Carnegie Hall v New Yorku 4. 4. 2010).

STÁTNÍ OPERA PRAHA V LITOMYŠLI

Již tradičně vystoupí soubor Státní opery Praha na Mezinárodním operním festivalu Smetanova Litomyšl. V loňském roce nabídl festivalovým divákům dva tituly - *Madama Butterfly* a *Vivat Opereta!*. Během letošního ročníku uvede Státní opera Praha nejen operu, ale i balet: 24. a 25. 6. 2010 bude na program Pucciniho *Tosca* (dirigent Ondřej Lenárd, v hlavních rolích Csilla Boross / Maida Hundeling, Sergej Ljadov / Michal Lehotský, Jiří Sulženko / Miguelangelo Cavalcanti), 26., 27. a 28. 6. uvede baletní soubor *Labutí jezero* Petra Iljiče Čajkovského (dirigent Pavel Šnajdr, v hlavních rolích Nikola Márová, Michal Štípa / Filip Veverka, Milan Boček, Rebecca King, Zuzana Hvizdalová, Viktor Kocian).

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI STÁTNÍ OPERY PRAHA

PRÁVO

THE PRAGUE POST

Novinky.cz

